

Turistické zajímavosti

Horní náves

Horní náves s pomníkem padlých, odhaleným v r. 1926, a s roubenými stavbami lidové architektury. Ve Skryjích patří k nejcennějším čp. 7, 13 a především pak usedlost čp. 4. Ta se vedle obytné části skládá i ze špýcharu a kolny.

Kostel sv. archanděla Michaela

Původně gotický kostel sv. archanděla Michaela s pískovcovou křtitelnicí z 15. stol. je připomínán již roku 1352 jako farní. Dnešní jednolodní barokní podoba se čtvercovým presbytářem je z r. 1712. Kostel byl několikrát rozsáhleji opraven, naposledy pak v r. 1830.

Bývalá nová škola

Nová škola byla ve Skryjích otevřena v r. 1931. V r. 1953 zde bylo zřízeno geologické muzeum. Roku 1975 byla budova prodána za účelem zřízení školy v přírodě bývalému ONV Most. V současné době je provozovatelem školy v přírodě Hobby centrum Prahy 4.

Bývalá kampelička

Kampelička byla v obci postavena v r. 1939. V r. 1975 sem bylo přemístěno geologické muzeum z bývalé nové školy. Dnes tu sídlí OÚ.

Restaurace Šindler

Dříve jednopatrová budova, kterou r. 1907 zachválil velký požár. Hned následujícího roku však byla opravena. V r. 1922 nechal bývalý majitel přistavit druhé patro a zřídil zde několik pokojů pro letní ubytování svých hostů. Jako restaurace a hotel slouží i v současné době.

Pomník Joachima Barranda

Francouzský geolog, paleontolog a vychovatel J. Barrande (1799–1883) svými nálezy a svým monumentálním dílem Systéme silurien du centre de la Bohéme proslavil Skryje po celém geologickém světě. Jeho pomník byl odhalen v r. 1969 u příležitosti mezinárodního geologického kongresu a je dílem V. Dobrovolného.

Památník J. Barranda a Muzeum našich prababiček

Současná expozice obsahuje kromě bohatého paleontologického materiálu ze skryjsko-týřovického kambria i modely prvohorních živočichů, obrazové materiály, informační panely, fototapety a osobní vědecké přístroje J. Barranda. Součástí památníku je i oddíl věnovaný životu na venkově na přelomu 19. a 20. století. (informace na: www.muzeumtgm.cz)

- 1/ Lidová architektura
- 2/ Pomník J. B.
- 3/ Lidová architektura
- 4/ Muzeum
- 5/ Kostel

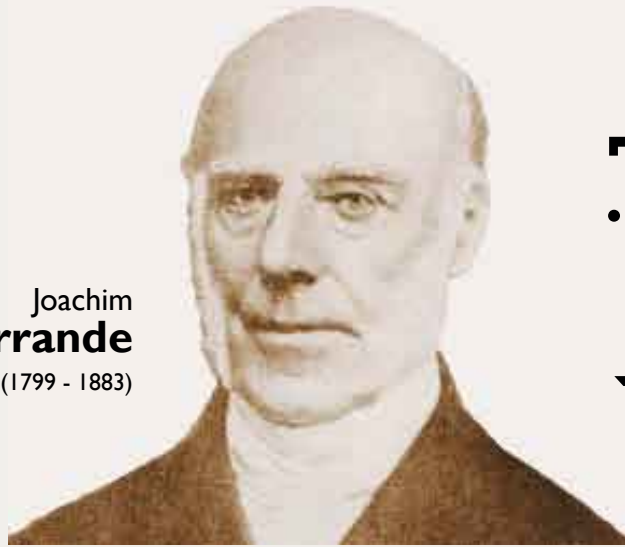

Život v českém středním kambriu

První paleontologické nálezy v oblasti skryjsko-týřovického kambria učinil r. 1832 někdejší farář ve Zvíkovci Václav Krolmus. Teprve o rok později se do této oblasti dostal francouzský inženýr Joachim Barrande, který zde byl pověřen vyměřovacími pracemi pro připravovanou koněspřežnou dráhu z Lán do Radnické uhelné pánve a Plzně. Na pravém břehu Berounky v Luh u Skryjí přišel Barrande na jedinečné paleontologické naleziště. V šedozeleňých břidlicích, vystupujících tu a tam na povrch, našel velké množství zkamenělin pro vědu dosud neznámých. Díky monumentálnímu dílu „Systéme silurien du centre de la Bohéme“, ve kterém publikoval výsledky svého badatelského úsilí, stalo se skryjsko-týřovické kambrium světově proslulým.

S postupující mořskou záplavou zhruba před 520 mil. lety proniklo moře hlouběji na území dnešních středních Čech. V mělkých příbřežních vodách mírného pásma bylo živo. Největší rozmanitosti zde dosáhli trilobiti. Nejběžnější z nich Hydrocephalus carens dorůstal až 30 cm délky. S velkými rozdíly Hydrocephala ostře kontrastují drobné krunyře tzv. agnostidních trilobitů složené pouze ze dvou trupových článků např. Condylopyge rex a Phalagnostus nudus. Z dalších druhů typických pro tuto oblast jmenujme alespoň drobné trilobity Agraulos ceticephala a Skreiaspis spinosa, ostnitého Sao hirsuta, slepě Conocoryphe atlanta, Conocoryphe gerlinda a Parabailiella granulata. Přestože byli trilobiti v kambriu dominantní složkou fauny, tehdejší moře obývalo i mnoho dalších živočišných skupin. Hojní byli hyloliti, měkkýši s dlouze kuželovitou schránkou s víčkem. Největší z nich Maxilites maximus dorůstal délky až 10 cm. Další skupinou byl ostnokožci. K typickým patří pralilijce Lichenoides a Luhocrinus, karpoidi Trochocystites a terčovci Stromatocystites. Ramenonožce zastupují především rody Pompeckium a Bohemiella. Se všemi živočišnými druhy je možno se setkat na mnoha nalezištích v širším okolí Skryjí a Týřovic. Za všechny jmenujme alespoň ty nejvýznamnější: Kamenná hůrka u Týřovic, Pod hruškou, Luh, Dlouhá hora a Buchava.

Joachim
Barrande
(1799 - 1883)

Sao hirsuta Barrande, 1846

2-3 cm velký trilobit, jehož krunyř je nápadně hustě pokryt drobnými zrnky a kuželovitými ostny. Snad proto připadal nejen odborníkům, ale i českým skalníkům, jakoby osrstěný, a tak ho paleontologové nazvali „hirsutus“, což latinsky znamená ježatý, a skalníci mu říkali „chlupáček skryjský“. Je zajímavý také tím, že na něm v r. 1852 J. Barrande jako na prvním trilobitovi na světě podrobně popsal celý vývoj od larválního stádia až po dospělého jedince, a to z nedaleké lokality Pod hruškou v katastru obce Týřovice.

Conocoryphe gerlinda Šnajdr, 1982

Slepý, 6-8 cm velký trilobit. Exoskeleton je v obrysu vejčitého tvaru. Převážná část krunyře je zdobena krátkými dutými ostny. Hlavový krunyř má půlkruhovitý tvar. Trup je složen ze 14 trupových článků. Pygidium je lichoběžníkovité a morfologicky ostře členěné. Je hojným druhem nalezeným ve skryjských břidlicích, což spolu s jeho slepotou svědčí pro to, že žil na dně moře a prohrabával se bahnem.

Ctenocephalus (C.) coronatus Barrande, 1846

Ostnitý, 2-3 cm velký trilobit. Exoskeleton je ostře morfologicky členěný, při dorsálním pohledu má protáhle vejčitý tvar. Hlavový krunyř je silně vyklenutý. Oči chybí. Na volných lících jsou nápadně dlouhé lící trny. Trup je složen z 15 trupových článků. Pygidium je malé, značně širší než delší. Svěho času se masově nacházel na lokalitě Dlouhá hora u Skryjí. Jeho úplné krunyře jsou však dnes již velkou vzácností.

Lobocephalina emmrichi (Barrande, 1846)

3-4 cm velký trilobit. Exoskeleton tvoří oválný obrys. Hlavový krunyř má vzdáleně hruškovitý tvar. Oči jsou velké, obloukovitě vyklenuté. Trup je složen ze 14 trupových článků. Pygidium je krátké, ale široké, s nápadně vyklenutou pygidiální osou. Je běžným druhem jak ve skryjských břidlicích, tak i v pískovcích. Úplné krunyře jsou však velkou vzácností.

Agraulos ceticephala (Barrande, 1846)

Drobný, 1-2 cm velký trilobit s hlavou nevýrazně morfologicky členěnou a mnohonásobně větší než pygidiem. Trup je složen ze 16 trupových článků. V nejbližším okolí Skryjí je nejběžnější se vyskytujícím druhem, od kterého lze poměrně hojně nalézt úplné exoskeletony (lokality Luh, Na plazech, ústí Karáskovy rokly aj.).

Skreiaspis spinosa (Pompecki, 1895)

Rodové jméno je odvozeno od názvu obce Skryje. Opistopární trilobit menších rozměrů s výrazně členěným hlavovým krunyřem a s velmi malým pygidiem. Trup je složen ze 14 trupových článků. Žil na dně mělkého moře, kde pomalu lezl a požíral odumřelé organické zbytky jiných živočichů, např. velkých hylolitů. Do roku 1998 býval ve znaku obce.

t r i l o b i t i